ERZURUM VALİSİ VEZİR SÜLEYMAN PAŞA'NIN 1784 ERZİNCAN DEPREMİ SONRASI YAĞMALANAN MUHALLEFATI

GOVERNOR OF ERZURUM VEZIR SULEYMAN PASHA 1784 AFTER THAT ERZINCAN EARTHQUAKE LOOTED THE MUHALLEFAT

FATİH ÇİÇEK
Arş. Gör., Erzincan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü
Res. Assist. Erzincan University, Faculty of Science and Letters, Department of History
fatihcicek1071@gmail.com
ORCID ID: orcid.org/0000-0002-9749-4830

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi-Journal of Turkish Researches Institute
TAED-60, Eylül-September 2017 Erzurum
ISSN-1300-9052

Makale Türü-*Article Types*	:	Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi-*Received Date*	:	02.06.2017
Kabul Tarihi-*Accepted Date*	:	06.08.2017
Sayfa-*Pages*	:	413-440
DOI-	:	http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat3770

www.turkiyatjournal.com
http://dergipark.gov.tr/ataunitaed
This article was checked by iThenticate.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
JOURNAL OF TURKISH RESEARCHES INSTITUTE
TAED-60, 2017. 413-440

ERZURUM VALİSİ VEZİR SÜLEYMAN PAŞA'NIN 1784 ERZİNCAN DEPREMİ SONRASI YAĞMALANAN MUHALLEFATI

GOVERNOR OF ERZURUM VEZIR SULEYMAN PASHA 1784 AFTER THAT ERZINCAN EARTHQUAKE LOOTED THE MUHALLEFAT

FATİH ÇİÇEK

Öz

Osmanlı Arşiv Belgeleri arasında önemli yeri olan muhallefat defterleri, ölen kişinin sosyal ve ekonomik durumu ve ayrıca bulunduğu dönemini anlamak açısından önemli bir kaynak çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. 18. Yüzyıla ait olan bu muhallefat defterinde Erzurum Beylerbeyi Vezir Süleyman Paşa'nın terekesi incelenmiştir. 1784 senesinde Erzurum Beylerbeyliğine tayin edilen Vezir Süleyman Paşa'nın görev yeri olan Erzurum'a giderken Erzincan'da geçici ikamet ettiği sırada şiddetli bir deprem meydana gelir. Depremin sonrasında Süleyman Paşa ve maiyetine ait olan mal, eşya ve paralar Erzincan ve civarındaki köylerden bazı ahali ve aşiret mensuplarınca yağmalanır. Osmanlı Devleti idarecileri Süleyman Paşa'nın yağmalanan terekesinin toplatılmasını istemişlerdir. Yağmadan ve enkazdan toparlanan Tereke bir defter haline getirilerek İstanbul'a gönderilmiştir. Çalışmamızda bu tereke defteri baştan sona okunup, belirli bir tasnif yapılıp ve değerlendirilip tablolarlar halinde verilmiştir. Çalışmada ulaşabildiğimiz arşiv belgeleri ve dönemin kronikleri ışığında Süleyman Paşa'nın kısa bir biyografisine de verilmiştir. Daha sonra 12900 Numaralı Muhallefat defteri değerlendirilmiştir. Ayrıca deftere ilave olarak Osmanlı Arşivinde bu tereke ile ilgili farklı arşiv belgeleri kullanılarak çalışmanın daha kapsamlı olması amaçlanmıştır. Harita ve tablolarlar kullanılarak daha anlaşılabilir olması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tereke, Yağma, Deprem, Muhallefat, Süleyman Paşa

Abstract

Muhallefat notebooks, which have an important place among the Ottoman Archival Documents, face the social and economic situation of the deceased person as an important resource type to understand the period. In this period book belonging to the 18th century, the tereke of Erzurum Beylerbeyi Vezir Süleyman Paşa were examined. A violent earthquake occurs when Erzincan is temporarily residing while Erzurum, who was assigned to Erzurum Beylerbeyliği in 1784, is in charge of Vezir Süleyman Paşa. After the depression, Suleyman Paşa and goods, property and money belonging to the nature are looted by some people and tribal members of Erzincan and surrounding villages. The Ottoman State administrators wanted to seize the looted tereke of Süleyman Paşa. Having recovered from the wreckage and the wreckage, Tereke was turned into a notebook and sent to Istanbul. In our work, this book was read from the beginning, a specific classification was made and evaluated and tabulated. A short biography of Süleyman Paşa was also given in the light of the archive documents and the chronicles of the period we were able to reach in the study. Later, the number 12900 number of Muhallefat book was evaluated. In addition to the book, it is aimed to be more comprehensive in the Ottoman Archives by using different archive documents related to tereke. It is targeted to be more understandable using maps and tables.

Key Words: Heritage, Loop, Earthquake, Muhallefat, Süleyman Paşa

Giriş

Muhallefat kelimesi, sözlüklerde "Geride bırakılan: geriye kalan." anlamlarındaki muhallef kelimesinin çoğulu olup Osmanlı arşiv belgelerinde tereke veya metrukât anlamlarında kullanılmıştır[1]. Osmanlı Devleti'ne ait Şer'iyye Sicillerinde pek çok örneğini gördüğümüz tereke kayıtlarında dönemin sosyal hayatına dair ölen kişinin geride bıraktığı mülkün maddi değeri eş çocuk sayısı kullanılan ev eşyaları ilgili dönemi aydınlatacak önemli bilgilere ulaşılmaktadır. Ayrıca Osmanlı hukuk sistemine göre, ölen kişilerin geride bıraktıkları mal ve eşyaların tespit ve taksimi de kadıların görevleri arasında yer alır. Zamanla mirasın hukukî açıdan taksimi kadıların maiyetindeki *kassam* denilen memurlara bırakılmıştır[2]. İleri derecedeki devlet memurlarının miras işini ise askerî kassamlar yapmıştır

Osmanlı Devletinde muhallefat uygulamalarıyla birlikte ortaya çıkan ve sıklıkla başvurulan müsadereler Osmanlı devlet bürokrasisinde 14. yüzyıldan itibaren uygulanmıştır[3]. Müsaderenin ilk örnekleri Fatih Sultan Mehmed döneminde ortaya çıkmıştır[4]. Genel olarak Osmanlı Devletinde yapılan müsadereler bir suç veya ceza niteliği taşımasının yanında devlet görevlilerinin devlet adına çalışırken kazandıkları malların kamuya ait sayılması niteliği de taşımıştır. Bu durum malın kamuya ait olması ilkesinden kaynaklanmıştır. Uygulanan müsadere; başlangıçta zulüm ve irtikâbından şüphe edilen veya servetiyle dikkati çeken devlet büyükleri hakkında diğerlerine ibret olmak üzere uygulanırken, sonraları böyle bir töhmet söz konusu olmaksızın, eceliyle veya idam

[1] Pakalın, Mehmet. Zeki. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,* İstanbul: MEB Yayınları, C. II, s. 564-565, 1983., *Trabzon Şer'iye Sicili 1936* Varak5-Hüküm3-8, *Üsküdar Kadı Sicilleri,* Cilt 1., s. 125 Hüküm no: 60.

[2] Özcan, Tahsin. "Muhallefat", İstanbul: *TDVİA, C.30,* s. 406, 2005. *Üsküdar Kadı Sicilleri,* Cilt: 2, Sayfa: 90 Hüküm no: 63 "Kazıyye oldur ki Bundan akdem nefs-i Üsküdar'da Kâşkek Sinan fevt olup muhallefâtı ketb olunup kassâm-ı askerî ma'rifetiyle …"

[3] Tomar, Cengiz. "Müsadere", İstanbul: *TDVİA,* C. 32, s. 67-68, 2006., "Osmanlı Devleti'nin ilk devirlerinde yalnız devlet malını zimmetine geçirenlerle isyancılar hakkında uygulanan bir ceza türü iken zamanla merkezî yönetime siyasî ve iktisadî menfaat sağlamak amacıyla başvurulan bir vasıta halini almıştır. Devletin kuruluşundan XV. yüzyılın ikinci yarısına kadar devam eden bir buçuk asırlık süreçte keyfî müsâderelere pek rastlanmamışsa da Fatih Sultan Mehmed döneminden (1451-1481) itibaren Tanzimat Fermanı'nın ilânına kadar yaklaşık dört asır boyunca çeşitli şekillerde uygulanmıştır".

[4] Bkz. İnalcık, Halil. *Fatih Devri Üzerine Tetkikler ve Vesikalar I,* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 4. Baskı, s.132-133, 2007. "İstanbul'un fethine muhalif olan Çandarlı Halil Paşa, fetihten sonra Fatih Sultan Mehmed Han tarafından hapsettirilir, daha sonra ailesi de hapsettirilmiş, ayrıca Çandarlı'nın malları da müsadere edilmiştir". Bkz. Tomar, Cengiz. "Müsadere", İstanbul: *TDVİA,* C. 32, s. 67-68, 2006. "Fatih'ten önce Osmanlı devletinde Kuruluş dönemi Osmanlı hükümdarları, mutlak iktidara sahip bulunmadıklarından ve siyasî yapıyı büyük ölçüde Türkmen aşiretleri şekillendirdiğinden, tehlikeli sonuçlar doğurabilecek müsâdere usulünden uzak durmayı tercih etmişlerdir. Fetret devrinde (1402-1413) kısa bir süre için Osmanlı tahtını ele geçiren Mûsâ Çelebi'nin müsadere uygulamalarının başarısızlıkla sonuçlandığı bilinmektedir. Merkezî otoriteye karşı tehdit unsuru olarak gördüğü uç beylerinin siyasal gücünü kırmak niyetiyle bazı zengin bey ve paşaları öldürterek mallarına el koyduran Mûsâ Çelebi bu uygulamaları sebebiyle beylerin desteğini kaybederek kardeşi Çelebi Mehmed'e yenilmiştir."

yoluyla ölenler hakkında da uygulanmıştır[5]. 17. ve 18. yüzyıllarda yoğun bir şekilde başvurulan müsadere usulü Tanzimat Fermanının ilanıyla tamamen kaldırılmıştır[6].

18. yüzyılın sonlarına doğru gelindiğinde Erzincan Kazası'nın sosyal ve ekonomik durumu Osmanlı dönemi arşiv vesikalarından şöyle gözükmektedir: Erzincan, özellikle 1768-1774 Osmanlı-Rus Harbi nedeniyle cephelere yapılan askeri sevkiyatlar sebebiyle savunmasız kalmıştır. Yine belgelerin geneli itibariyle çıkardığımız sonuca bakıldığında; Savunmasız kalan Erzincan kazası sık sık Dersim sancağından gelen Eşkıyanın saldırısına maruz kalmıştır. Dersim Sancağı'na bağlı bölgelerde yerleşik olan ve Kürt aşireti olarak bilinen Şeyh Hasanlı, Dersimli ve Gevanlı gibi aşiretler genellikle geçimlerini yağma ve eşkıyalıkla kazanmaktadırlar. O yıllarda bu ve benzeri aşiretlerin yağma ve saldırı girişimlerinden Erzincan Kazası da nasibi almıştır[7]. Gerek adı geçen aşiretlerin gerek Erzincan kaza merkezinde bulunan ayan ve askeri sınıfın yapmış oldukları zorbalıklar Erzincan ahalisini çok zor durumda bırakmıştır[8]. Erzincan'da 1784 yılında meydana gelen depremin öncesinde kaza ahalisinin yukarıda belirtilen türden eşkıya ile olan sıkıntıları ve adı geçen depremin meydana getirdiği tahribatlar, Erzincan'ın sosyo-ekonomik yapısını içinden çıkılmaz bir duruma sokmuştur.

Osmanlı arşiv belgelerinden anladığımız kadarıyla, Erzincan'da altı yedi aydan beri şiddetli yağışların olduğu ve büyük depremden önce küçük sarsıntıların meydana geldiğine dair raporlar tutulmuştur[9]. Bu küçük deprem sarsıntılarından sürekli bir korku halinde yaşayan Erzincan halkı Erzurum valiliğine tayin edilen vezir Süleyman Paşa'nın Erzincan gelmesi ile daha da sıkıntılı bir sürece girmiştir. Süleyman Paşa Erzincan'daki geçici ikameti esnasında halktan bir miktar nakit para ve 25 kese değerinde zahire istemiştir. Zaten zor durumda olan Erzincan ahalisi bu parayı ödeyecek gücü olmadığından, bu durum Müftü Abdurrahim Efendi aracılığı kendisine bildirilmiştir. Tam bu esnada Erzincan'da çok şiddetli bir deprem meydana gelmiş ve Süleyman Paşa depremde vefat etmiştir. Bu çalışmada ilk olarak Süleyman Paşa'nın biyografisi verilerek paşa hakkında bazı bilgiler sunulmuştur. Sonrasında Süleyman Paşa'nın muhallefatı ele alınmış Paşa'ya ait mal ve eşyalar tablolar halinde sunulmuştur.

---

[5] Telci, Cahit. "Osmanlı Devletinde 18.Yüzyılda Muhallefat ve Müsadere Süreci", İzmir: *Tarih İncelemeleri Dergisi, XXII/2,* , , s. 161, 2007., Karataş, Mehmet. "18-19. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Bazı Müsadere Uygulamaları", Ankara: *OTAM 19*, 220, 2006.

[6] Bkz. Tomar, Cengiz. "Müsadere", İstanbul: *TDVİA,* C. 32, s. 67-68, 2006. "XVII. yüzyılın başlarından itibaren devletin ekonomik, idarî ve askerî açıdan gittikçe ağırlaşan bir bunalıma sürüklenmesi müsâdere yönteminin yaygınlaşmasına sebep olmuştur. XVIII. yüzyılın sonlarında artık sıradan insanlar bile müsâdere uygulamalarına maruz kalmaya başladılar."

[7] Bu konu ile ilgili olarak bkz. Çiçek, Fatih. "XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Erzincan'da Eşkıyalık Hareketleri (1750-1800)", Erzincan: *Uluslararası Erzincan Sempozyumu (28 Eylül-1 Ekim 2016)* C.1 159-168, 2016.

[8] 1750-1770 yılları arasında bölgeden gelen raporlarda şehir halkının eşkıyalık yüzünden çok zor durumda olduğu ve göç etmek istediği belirtilmiştir. Bkz. Çiçek, Fatih. "XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Erzincan'da Eşkıyalık Hareketleri (1750-1800)", Erzincan: *Uluslararası Erzincan Sempozyumu (28 Eylül-1 Ekim 2016)* C.1 159-168, 2016.

[9] Ambraseys, Nicolas-Finkel, Caroline. *Türkiye'de ve Komşu Bölgelerinde Sismik Etkinlikler, Bir Tarihsel İnceleme 1500-1800*, Ankara: Tübitak Yayınları, 156, 2006.

Süleyman Paşa'nın Biyografisi

Süleyman Paşa'nın hayatına dair Osmanlı arşiv belgeleri ve dönemin kroniklerine göre yapılan araştırmada; İlk olarak 1778 senesinde cebecibaşılığa terfi ettirilmiş 1 yıl bu görevde kaldıktan sonra 1779 Ağustosunda bu görevden azledilmiştir[10]. 3 yıl sonra yani 1783 senesinde tekrar cebecibaşılık görevine getirilmiş daha sonra tekrar azledilmiştir. Kısa bir süreliğine kapıcıbaşılık yaptıktan sonra yeniçeri kışlalarında yeni odaların bina eminliği görevine getirilir[11]. 1783 yılının sonlarına doğru Divan-ı Hümayun Çavuşbaşılığı'na getirilmiştir[12]. 20 Nisan 1784 yılında kendisine vezirlik[13] rütbesi verilerek Erzurum eyaletine vali tayin edilmiştir[14]. Süleyman Paşa tayin olduğu Erzurum valiliğine gitmek için hazırlıklara başlamıştır[15]. Hazırlıklar sonrasında Süleyman Paşa Mayıs 1784'te Üsküdar'dan Erzurum'a doğru yola çıkmıştır[16]. Eli sıkı ve hırslı bir kişilik sahibi olan Süleyman Paşa Erzurum'a gideceği vakit kendisindeki mal hırsı bilindiğinden, dönemin devlet idarecileri tarafından kendisine fakir ahaliye zulüm etmemesi tembih edilmiştir[17]. Fakat Paşa ikazları dikkate almamış Erzincan'a gelinceye kadar uğradığı her kasaba ve şehirde bulunan ahaliden zorla para ve mal toplamıştır. Erzincan'a geldiğinde ahaliden bir miktar meblağ ve 25 kese değerinde zahire istemiştir[18]. Süleyman Paşa, ahalinin fakir olması ve bu miktarda bir zahireyi veremeyeceğini söyleyen Erzincan Müftüsü Abdurrahim Efendiyi hapsettirmiştir[19]. Bu olaydan sonra 19 Temmuz 1784 (1

[10] Süreyya, Mehmed. *Sicill-i Osmanî,* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, C. 5, . 1544, 1996.

[11] BOA. HAT. 1450/31

[12] BOA. CDH. 271/13506, BOA. CDH. 313/15608

[13] Buradaki vezirlik Divan-ı Hümayun'da ki kubbe altı vezirliğinden ziyade eyaletlerdeki Beylerbeyilik makamına tayin edilecek kişilerin divana alınmadan vezir rütbesi verilerek eyaletlere tayin edilmesiydi. İlk olarak Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra bazı önemli eyaletlere vezir rütbesi ile beylerbeyiler (üç tuğlu paşalar) tayin edilmiş ve zamanla uygulama genişletilmiştir, daha sonraki dönemlerde özellikle 17. ve 18. Yüzyıllarda pek çok askeri ümeraya vezirlik verilerek Beylerbeyiliğe tayin edilmişlerdir. Bu konuda malumat için bkz. Uzunçarşılı, İ. Hakkı. *Osmanlı Tarihi, C.III/2*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, s.291, 1995., Halaçoğlu, Yusuf. *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı,* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, s.76, 1991.

[14] BOA. CDH. 336-16773, BOA. CDH.271-13506, ADVNS-MHM Defter 57/779 Hüküm

[15] Süleyman Paşa tayin edildiği Erzurum Valiliğine giderken eşyasının taşınması için Istabl-ı Amire'den (Osmanlı Devleti'nde padişaha ve saray mensuplarına ait at, beygir, katır ve develerin barındığı Has Ahur'un resmi adı Istabl-ı Amire'dir., "Bkz. Özcan, Abdülkadir. "Istabl", İstanbul: *TDVİA*. C. 19, 204 1999.", "Her bir katarı altışar deveden oluşan toplam beş katar deve toplamda 30 deve verilmesine ve her biri için altmışar kuruştan toplam bin sekiz yüz kuruş kirasının ücreti alınmıştır. Süleyman Paşa kendisi ve yanında bulunan maiyetinin binekleri için ayrıca yüz elli adet menzil beygiri verilmiştir." Ayrıca bu husus 57 numaralı mühime defterinde şu şekilde özetlemektedir; "Üsküdar'dan Erzurum'a varınca yol üzerinde vaki kuzat, nüvvab, ayan ve zabitana hüküm: Çavuşbaşı iken rütbe-i vezaretle Erzurum valisi tayin olunan Vezir Süleyman Paşa'ya ücretleri ahali tekâlifine mahsup edilmek üzere yüz elli res menzil beygiri verilmesi" BOA. CDH. 336-16773, BOA. CDH.271-13506, ADVNS-MHM Defter 57/779 Hüküm.

[16] ADVNS-MHM Defter 57/779 Hüküm.

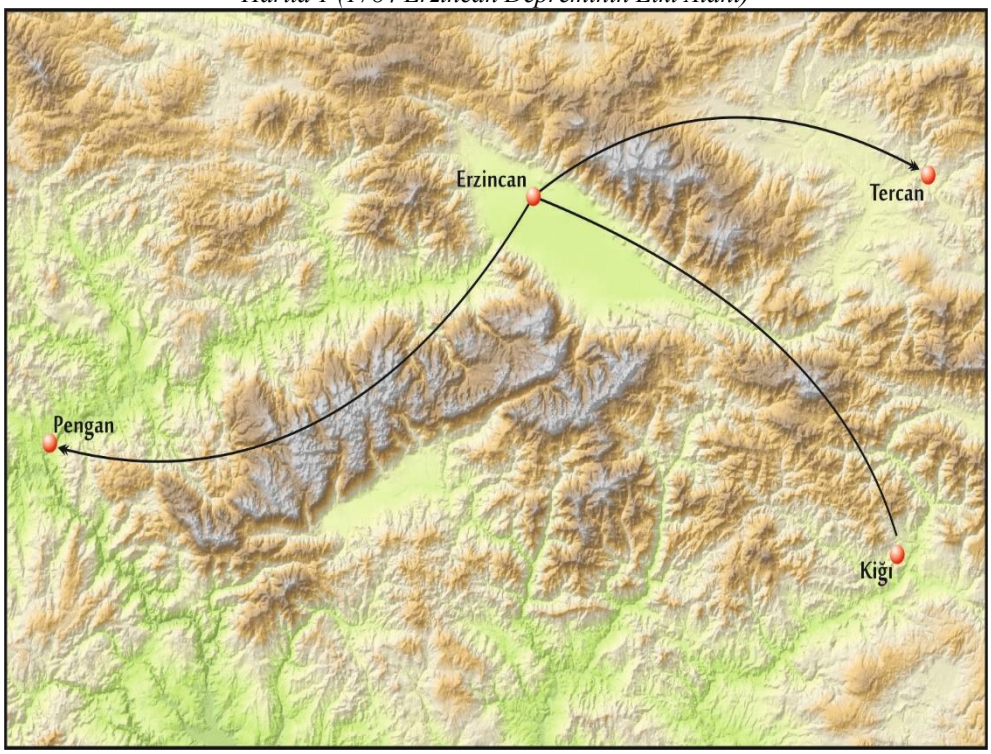
[17] İlgürel, Mücteba. *Ahmed Vasıf Efendi Mehasinü'l-Asar ve Hakâikü'l-Ahbar*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, s.183, 1978., Süreyya, Mehmed. *Sicill-i Osmanî,* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, C. 5, . s. 1544, 1996.

[18] İlgürel, Mücteba. age, s.183, Kemali, Ali. *Erzincan,* İstanbul: Kaynak Yayınları, 3. Basım, , s.189, 2013.

[19] Müftünün ismi BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V1-A geçmektedir. Mücteba İlgürel, age, s.183 Ali Kemali, age, s.189-190

Ramazan 1198) Erzincan da çok şiddetli bir deprem meydana gelmiştir20. Deprem çok geniş bir bölgeyi etkilemiştir (bkz. Harita 1).

Harita 1 (1784 Erzincan Depreminin Etki Alanı)

Depremin etki alanına dair aşağıda dipnotta verdiğimiz kıyaslamada 1784 Erzincan depreminden sonra civar bölgelere olan etkisini Osmanlı arşivinden bulduğumuz belgelerden depremin ne derece bir alanı etkilediği daha iyi anlamaktayız[21]. Depremde

[20] Bkz. 1784 tarihli Erzincan depreminin tarihini Ahmed Vasıf Efendi Mehasinü'l-Asar ve Hakâikü'l-Ahbar adlı eserinde hicri 1198 tarihini, Pamukciyan, Kevork. İnciciyan'a Göre Erzincan, İstanbul: *Tarih ve Toplum*, S. 114, C.23 s.364 1993.'te 31 temmuz 1784 tarihini, Ambraseys, Nicolas. – Fınkel, Caroline. *Türkiyede ve Komşu Bölgelerinde Sismik Etkinlikler, Bir Tarihsel İnceleme 1500-1800*, Ankara: Tübitak Yayınları, s.156, 2006. da ise 1 ramazan 1784 tarihini vermektedir. İncelediğimiz Muhallefat defterinin ilk sayfasında ise depremin tam tarihi Hicri 1 Ramazan 1198 olarak geçmektedir. "Sabıka Erzurum valisi olub yüz doksan sekiz senesi ramazan-ı şerifin ibtidarı gicesi Medine-i Erzincan'da iken vaki' olan zelzele-i kebirde vefat iden Vezir Süleyman Paşa merhumun …" 1784 Tarihli Erzincan depremi ile ilgili olarak bkz. İlgürel, Mücteba. 1784 Erzincan Depremi, İstanbul: *Tarih Boyunca Anadolu'da Doğal Afetler ve Deprem Semineri, 22-23 Mayıs 2000* 2. Baskı, s. 197-202, 2002.

[21] Bir kıyaslama açısından Başbakanlık Osmanlı Arşivine ait iki farklı belgede birincisi 12 Aralık 1784 tarihli (BOA. AE.SABH.I 287-19288-1-8) Belgede Kemah ve Gercanis taraflarından kütük keserek Fırat nehri üzerinden Ergani madenine taşıyan, Divriği kazasına tabi Pengan (Pingan) karyesinde ki Ermeni ahaliye ait, eski kiliselerinin Erzincan depreminden sonra harap olduğu, eğer kilise tekrar tamir edilmezse köy halkının

Süleyman Paşa'nın kaldığı konak hem yıkılmış hem de yanmış, ayrıca kendisi, ailesi ve maiyeti de vefat etmiştir[22]. Depremden sonra şehirde pek çok bina yıkılmış pek az bina ayakta kalmıştır. Deprem olduktan bir gün sonra Erzincan ve civar köylerde bulunan ahali, bölge civarında bulunan Ekrad aşiret taifesi şehirde yağma ve gasp hareketlerine girişmişlerdir[23]. Depremden sonra yapılan yağma ve gasp olaylarına karşı devlet her hangi bir önlem alamamış, Süleyman Paşa ölümünden 3 gün sonra defnedilmiştir[24].

Süleyman Paşa dönemini yazan vakanüvis Ahmed Vasıf Efendinin aktardıklarına göre; o zenginlik ve mal hırsı olan bir kişiliğe sahiptir [25]. Fal baktırmaya hevesli olan bir kişiliği olan Süleyman Paşa'nın Bağdat'ta Çavuşbaşılık görevinde iken kendisine bir fal çizelgesi (Zayirçe[26]) hazırlatır. Bu çizelgeye göre ileride vezir olacağı ve sonrasında şehit olacağı belirtilmiştir[27]. Mal hırsı ve halktan zorla topladığı para ve eşyayı kendisine verilen 30 deve ve 150 adet menzil beygiriyle taşımıştır. Bu da taşınan eşyanın büyüklüğünü anlatabilmektedir. 1784 depreminde Paşa'nın yağmalanan, enkaz altında kalan veya kaybolan malının ne kadarının toplandığı belli değildir. Erzurum valisi Canikli Vezir Hacı Ali Paşaya [28] Sultan I. Abdülhamit tuğralı bir emirname gönderilerek; Erzincan depreminde vefat eden Süleyman Paşa'nın geride ne kadar para, eşya ve mal bıraktığı devlet tarafından bir an önce tespit edilerek muhallefatı yapılıp bunun İstanbul'a gönderilmesi istenilmiştir[29]. Bir başka Osmanlı Arşiv belgesinde ise Erzurum Valisi Vezir Ali Paşa ve o sırada Erzincan'da olan Cidde Valisi Vezir Mustafa Paşaya emir gönderilerek

---

dağılıp perişan olacağından bahsedilmektedir. (BOA. CML. 172-7265) 8 Ekim 1784 tarihli belgede ise 1784 depremi Erzincan, Tercan ve Kığı kazalarında ki ahalinin önemli bir kısmı vefat etmiştir. Geride kalan ahalinin bazısı göç etmiş, Kalan ahalinin perişan olmaması için Erzurum Cizyesi'nce bölgede bazı tadilatların yapılması istenmiştir. Coğrafi olarak Pengan köyü (Sivas Divriği Adatepe Köyü) bugünkü Erzincan'a kuş uçuşu yaklaşık 120 km uzaklıkta, Tercan 90 km, Kığı ise 130 km mesafededir. bu kadar geniş bir alanda etkili olan depremde çok ciddi can ve mal kayıpları yaşanmıştır. BOA. AE.SABH.I 287-19288-1 Bu kulları Divriği kazasına müzafa pengan karyesi reayaları kulları olub karye olduğundan murur-u ubur iden ibadullah iskan olduğundan maden-i hümayun için tedariki muktezası olan kütük hattab karye önünden ferhad suyu ile cari ve hıfz ve hiraseti hızmetiyle ma'luf olunub karye-i murur-u vatan ve vaki' kadimi olan duahanemizde devleti Aliyeleri edasıyla evkatdar iken bundan kadem vaki olan hareketi arz hasebiyle murur eden izmane-i efradın naşi zikr olunan duahanemiz külli harebe BOA. AE-SABH-I-287/19288-05 Bu belgede divriğide bulunan ulema suleha eimme ayan ve eşrafın sunduğu arzuhalde Divriği kazasına tabi Pengan karyesinin ermeni ahalisinin Erzincan zelzelesinde harebe hale gelen Kilislerinin tamir edilmesi hakkında

[22] D.BŞM MHF Defter No: 12900 Numaralı defterde paşanın kızı ve maiyetindeki bazı görevliler; Mühürdar, Divan Efendi, İç Çukadar, Peşkir Ağası ve Silahdar gibi görevlilerin depremde vefat ettiklerini bildirmektedir.

[23] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V1-A defterdeki ifade; "Sabıka Erzurum valisi olub yüz doksan sekiz senesi ramazan-ı şerifin ibtidarı gicesi medine-i Erzincan'da iken vaki' olan zelzele-i kebirde vefat iden Vezir Süleyman Paşa merhumun leyle-i mezkûrun ertesi günü yağma ve garet olunan eşyasından kurbi civarda olan ekrad taifesinin yağma ve garet eyledükleri nukud ve eşyadan maada nefs-i Erzincan ve kurası ahalilerinin yağma ve garet eyleyüb…" **bkz. Harita 2** 12900 numaralı deftere göre yapılan yağmanın haritası aşağıda verilmiştir.

[24] BOA. A.AMD 25-79 22 Temmuz 1784 Tarihli belgede paşanın defnedildiği yazmaktadır.

[25] "İlgürel, Mücteba. *Ahmed Vasıf Efendi s.*184., İlgürel, Mücteba. 1784 Erzincan Depremi, s.202."

[26] "Yıldızların hareket ve konumlarını gösteren cetvel, bu tür cetvellere dayanarak istikbali keşfetme yöntemi." Bkz. Çelebi, İlyas. "Zayirçe", İstanbul: TDVİA, C.44, s. 160-162, 2013.

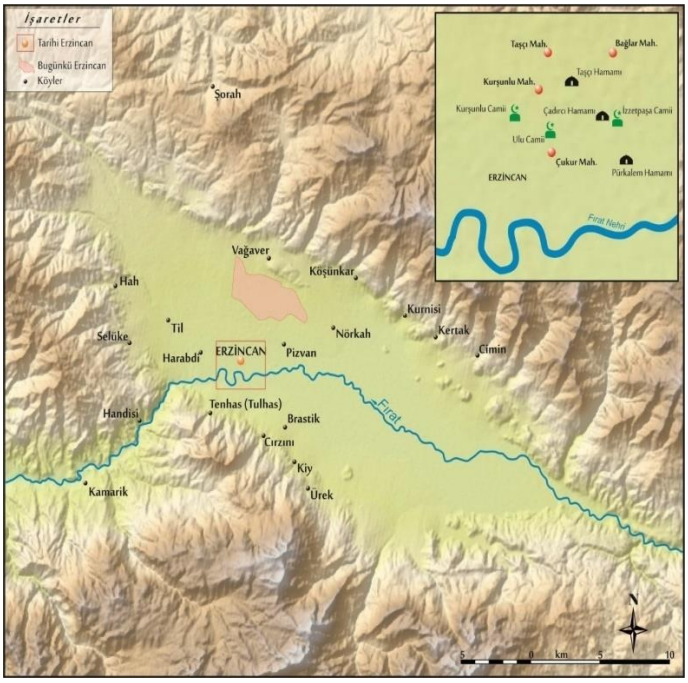
[27] "İlgürel, Mücteba. *Ahmed Vasıf Efendi s.*184., İlgürel, Mücteba. 1784 Erzincan Depremi, s.202."

[28] Arşiv Belgelerine göre 3 Ağustos 1784 Trabzon valiliği üzerinde görülen Hacı Ali Paşa 4-5 Ağustos 1784 Erzurum valiliğine tayin edilmiştir. BOA. C.AS. 756-31895

[29] BOA. C.ML. 458-18591 6 Ağustos 1784 tarihli belge

muhallefatın toplattırılıp Bab-ı Hümayun hazinesine gönderilmesi istenilmiştir[30]. Bu emirnameden sonra Erzurum valisi Canikli Hacı Ali Paşa'nın emri ile yapılan çalışma doğrultusunda yağma ve gasp edilen para ve eşyanın toplatılması, bu belgenin gönderildiği tarih olan 6 Ağustos 1784'den İncelediğimiz 12900 numaralı muhallefat defterinin kaydedildiği 15 Şubat 1785'e kadar yaklaşık 8 ay sürmüştür[31].

Harita 2 [32]

[30] BOA. CML. 562-23064-1 "Ber vechi muhaharrer Erzincanda zahir ihracı ekrab ma'sul olan eşya-i mevsubenin defteri ledel vurud oldukda iktizasına göre tanzim ve muhallefatı mezkurenin zuhura ihracı için gerek Erzurum valisi Veziri mükrim el hac ali paşa ve gerek hala Cidde Valisi olub emvali mezkurenin ihracına memuriyetle Erzincanda olan veziri mükrim el hac Mustafa Paşa hazretlerine mukaddema müteaddid evamir-i şerife ısdar olunmuş olmağla…"

[31] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V5-A-10 Defterde Tohsurlu (Tahaslı) aşiretinin yağmaladığı akçe ve kuruşları 24 Aralık 1784 tarihinde teslim etmeleri Süleyman Paşanın terekesinin toparlama sürecinin devam ettiğini bize göstermektedir. Bkz. Tohsurlu (Tahaslı) aşireti Türkay, Cevdet. *Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak Aşiret ve Cemaatler*, İstanbul: İşaret yayınları, 3. Baskı, 2012.

[32] Bu harita BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 numaralı defterde Vezir Süleyman Paşanın muhallefatının yağmalanması sonrasında muhallefatın nerelerden toplandığını göstermektedir. Haritanın çiziminde dönemin Arşiv belgeleri, kronikleri ve kaynak eserlerinde ismi geçen ve bugün ayakta kalan Taşçı Hamamı, Çadırcı hamamı ve Pürkalem hamamının bugünkü mevcut yerleri Coğrafi açıdan dikkate alınarak çizilmiştir. Örnek olarak bugün restorasyonu yapılan 1548 tarihinde yaptırılan Çadırcı hamamı ile hemen yanında biraz kuzeydoğusunda bulunan İzzet Ahmet Paşa (1798-1893) tarafından yaptırılan ve 1888 depreminde hasar görüp 1939 da tamamen yıkılan İzzet Paşa Camiinin kalıntıları ve defterde geçen yerler bu tarihi eserlerin konumuna göre çizilmiştir. 1784 ve 1888 ve 1939 depremlerinde Erzincan şehri ciddi tahribata uğramış her seferinde şehir biraz daha kuzeye taşınmıştır. Şehrin su an ki tam yeri de haritada verilmiştir. Bu harita Erzincan Üniversitesi Coğrafya Bölümü öğretim elemanlarından Arş. Gör. Özgür Aydın Bekar'dan teknik destek alınarak çizilmiştir.

Defterin Değerlendirilmesi

Süleyman Paşa'nın muhallefatının olduğu defter Başbakanlık Osmanlı Arşivinde BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 numarası ile kaydedilmiştir. Defter 50×40 cm ebadında toplam beş varak on sütundan oluşmaktadır. 15 Şubat 1785 tarihli bu defterde Süleyman Paşa'nın İstanbul'dan tayin olduğu Erzurum'a giderken Erzincan'daki geçici ikameti sırasında vefatından sonra yağmalan eşya mal ve parasının toparlanabildiği kadarı ile tutulan emvalini içermektedir. Harita 1'de belirtilen yerleşim yerlerinden toplandığı kadarıyla kayıt altına alınan bu eşya ve nakit para daha sonra İstanbul'a nakledilmiştir[33]. Erzurum valisi Hacı Ali Paşa muhallefatın toplanması ile ilgili olarak Kethüda vekili İsmail Ağa'yı, muhallefatın İstanbul'a nakli için ise Dergâh-ı Ali Gediklilerinden[34] Mehmed Emin Beyi görevlendirmiştir[35]. Yağmalanan muhallefatın köylerden ve şehir merkezinden toplama işi ise Erzincan Voyvodası Mustafa Ağa ve Serdar Ali Ağa mahiyetindeki ekip tarafından yapılmıştır[36]. Defterin son sayfasında adı geçen kişiler bu Paşa'nın terekesini toparlama faaliyetini yürütmüşlerdir[37]. Süleyman Paşa'nın muhallefatını toplama işi Erzincan Voyvodası Mustafa Ağa tarafından harita 2'de gösterilen yerleşim yerlerinde bulunan ahalininde yardımlarıyla gerçekleşmiştir[38]. Defterden anlaşıldığı kadarıyla yağmalanan eşyayı teslim eden kişilerin, bulundukları yerleşim yerlerinde bu iş ile görevlendirilmiş kimseler olma ihtimali yüksektir[39]. Harita 1'de gösterilen yerleşim yerlerindeki kişiler tarafından getirilen mal, para ve eşyaların getirenin ismi veya aracısı kim ise onun adı kaydedilerek yazılmıştır[40]. 12900 numaralı Defterden anlaşıldığı kadarıyla para ve eşyaları getirenlerin tamamının yağma ve gasp olaylarına karışan kişiler

[33] Erzurum Valisi Muteveffa Vezir Süleyman Paşa'nın, Bab-ı hümayun hazinesinde mahfuz muhallefatı satılarak 4723 buçuk kurusa baliğ ve borcu 3559 bucuk kuruş olduğu cihetle; Erzurum'daki eşyayı maksuresinin zahire ihracı için Erzurum Valisi Vezir Hacı Ali Paşa'ya ve bu ise memuren Erzincan'da bulunan Cidde Valisi Vezir Seyyid Hacı Mustafa Paşa'ya istical emirleri yazılması. BOA. C..ML.. 562 23064 1199 Ra 20 2

[34] Detaylı bilgi için bkz. Afyoncu, Erhan. "Müteferrika", İstanbul: TDVİA, C.32, s. 183-185, 2013.

[35] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V1-A-1

[36] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V1-A-1 "ma'rifet-i şer'i Voyvoda Mustafa Ağa Serdar Ali Ağa ma'rifetleri ile ba'zı mahallerden ihraç ve teslim olunan nukud ve eşyanın defteridir…"

[37] "İla markemel ifade-el udul-il isfar el iş'ar es-seyyid el hac Süleyman ağa sabıka", "Hakiken el hal alel hazel minval akdül isfar-ül iş'ar es-seyyid İbrahim el müderris el Mevlana sabıka", "El emrü-l mezkur kema hu el meşkûr zide-el mağfur-ül şahane ve teali Mustafa dersiam", "İla merkuma mağfur es-seyyid Yusuf sabıka", "Müderris Ahmed", "Es-seyid etbağ Ali Serdar Erzincan sabıka", "Es-seyyid Mustafa voyvoda Erzincan", "Es-seyid Mehmed Serdar sabıka", "Es-seyid Yusuf voyvoda sabıka", "Es-seyyid mehmed el hisar" … "İşbu defter tebyiz ve tahrir olunduktan sonra müşarünileyh Seyyid el hac Mustafa Paşaya rütbe tevzirat ile Eyalet-i Cidde tevciye olunub haberi ru'id idinceye değin halen işyadı … (1199) BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V7-S10

[38] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V1-A-1 Defterin ilk sayfasında yağmalanan eşyanın hem çıkarıldığı hem de teslim edildiği şeklinde kayıt düşülmüştür.

[39] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V2-B-2 Defterin pek çok yerinde özellikle köylerde belli başlı kişiler topladığı eşya ve parayı asıl görevliler teslim etmişlerdir. "Handisi karyesinden ahalisinden topal yediyle teslim olunan kethüdası Mustafa Ağanın olduğu merkuma verildi." Gibi aşağıdaki tabloda Terekenin toplanması nasıl yapıldığına dair verilmiştir.

[40] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V2-B-2 Bu duruma örnek olarak "Til karyesinde Hacı Bayrakdar oğlu Mahmuddan gelen; Kırmızı şaliye kaplı halkalık bol yenli kakum kürk 1, Cedid çatma ve kadife yastık 8, Yeşil çuka kaplı halkalık sincab kürk 1 Sekt-i sim kahve isfisi 1, Yeşil kaba çadır 1 …", "Kiy karyesinde Mazlumoğlu Osman dan Yeşil çuka kaplı halkalık parça samur kürk 1…" Tablo 1 de muhallefatın ne şekilde toplandığını gösteren bir örnek verilmiştir.

olmadığı, bunların yağmalama olaylarına karışıp açığa çıkan kişilerin yağmaladıkları eşyaları onlardan bir şekilde teslim alarak muhallefatı toplayan ekibe teslim ettikleri görülmektedir[41]. Mal ve eşyaları toparlama sadece yağmalayanlardan değil, aynı zamanda Süleyman Paşa'nın ve maiyetinin kaldığı hanelerin yıkılması sonucu enkaz altından da çıkarılmış ve kayıt altına alınmıştır[42]. Getirilen eşya ve paralar belli bir düzene göre değil de gelişi güzel bir şekilde o an kim ne getirmişse o şekilde deftere kaydedilmiştir[43].Terekeyi toplama esnasında bir kişiden farklı türde mal ve eşyalar çıkmıştır[44]. 12900 numaralı defterin tamamı okunup defterde kayıtlı eşyalar ve nakit paralar ayrı ayrı gruplandırılmış, böylece Süleyman Paşa'nın muhallefatı tablolar halinde verilmiştir. Defterde Süleyman Paşa'nın terekesine ait eşyalar aşağıdaki kategorilere göre isimlendirilmiştir.;

- Askeri Malzemeler
- Ev Eşyaları
- Koşum Takımları
- Kumaşlar
- Kürkler
- Mutfak Eşyaları
- Takı, Ziynet ve Süs Eşyaları
- Hırdavat Malzeme
- Tekstil Eşya ve Malzeme
- Mehterhane Eşyaları
- Nakit Para
- Yük Hayvanları

Bu şekilde defterde gelişi güzel kayıt altına alınan eşya ve nakit paranın, toplu halde görünümü ve yağmadan kurtarılan terekenin ne kadarının ele geçirildiği ve Süleyman Paşa'nın muhallefatının toplam yekûnunun ne olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

---

[41] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 Bu duruma birkaç örnek vermek gerekirse; "Kurşunlu camii müezzini Seyyid Abdulrahman yediyle Sim kalkan 1 V1-S2", "Ovacıklı kürd hasanın getirdiği eşyadır Nefti sof ferace 1 Sırma zereli nefti sof kerake 1 Sim idare 1 Demir topuz 1" V2-S4 "Şabanoğlu Süleyman Ağa konağında ademisi Mustafa marifetiyle tüfenkçi eşyası olarak çıkan Kütahya fincanı mai pirinç zarf 6 V2-S5", "Kadı İbrahim efendi tarafından teslim olunan BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V2-S5"

[42] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V2-B-2, V6-A-1 "Kiy nam karyeden topal oğlu Mustafanın oğlanı Ahmed nam kimesnenin müteveffa İshak Efendinin muhterik olan hanesi arsasında mukaddema bulup bu defa merkum Ahmedin validesi getürüb teslim eylediği…" "Müteveffa-i müşarünileyhin olduğu muhterik olan haneden çıkan yanık kuruş 3", "Merkum muhteda paşanın halik olan hanesinden kebir cesim bıcak

[43] BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 V2-B-2 Bu şekilde kaydedilmesinin nedeni defteri tutanların mal ve eşyanın hangi bölgeden getirilmesine göre düzenlemelerinden kaynaklanmaktadır. Örnek olarak; "Handisli Mehmet ve oğlu Mustafa'dan Piştov 1, Köhne Germesude Kaftan 1, Halkalık çuka biniş 1, Köhne entari 1, Sade şişhan tüfenk 1"

[44]BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 Til karyesinde Hacı Bayrakdar oğlu Mahmuddan gelen; "Kırmızı şaliye kaplı halkalık bol yenli kakum kürk 1", "Cedid çatma ve kadife yastık 8", "Yeşil çuka kaplı halkalık sincab kürk 1", "Sekt-i sim kahve isfisi 1", "Yeşil kaba çadır 1"…

Süleyman Paşa'nın terekesinin toparlanma süreci yukarıda da belirttiğimiz gibi bir koordinasyon halinde yapılmıştır. Devlet görevlilerinin, şehir ahalisinin ve civar köylerdeki ahalinin yardımları ile toparlanabilen meblağ, mal ve eşya aşağıdaki tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir. Aşağıdaki tabloda yer adları ve isimler defterden okunduğu gibi alınmıştır.

Tablo 1- Yağmalan Eşyanın Ne Şekilde Teslim Edildiği

1	Ağaver karyesinde Hasandan
2	Bazı kimsenenin yağma ve garet eyledikleri akçedir.
3	Cırzını karyesi ahalisinden
4	Cimin nam karyeden Mandıracı oğlu Veliden
5	Ciminli Sultanoğlu İsmail ve Tercanlı Seyyid Mustafada
6	Divan Efendinin eşyasıdır
7	Dorniçoğlu Hâcen Mahcir zimmi Mikanın torunu Amedde evani-i nuhas
8	Dursun hizmetkârı ve hüddamları İsmailoğlu ve Orucoğlu şehirde
9	El emrü-l mezkurkema hu el-meskurzide-l mağfur-ül şahane ve teâli Mustafa dersiam
10	Erzincanda Koyunoğlu Halilde ve Hasan beşe oğlu Ahmedde
11	Erzurumda ahz ve teslim Hasan Bey tarafından rabt ve ba'de ahz ve teslim olunan
12	Es-seyid etbağ Ali Serdar-ı Erzincan sabıka
13	Es-seyid Mehmed el-hisar
14	Es-seyid Mehmed Serdar sabıka
15	Es-seyid Yusuf Voyvoda sabıka
16	Es-seyyid Mustafa Voyvoda Erzincan
17	Etbah makulesi eşyasıdır ihbar olunan
18	Etbah malıdır
19	Gem nam karyeden hâcer nam hatun tarafından depaden merkumun kayınbabası ma'rifetiyle gelen eşya
20	Hah karyesinde
21	Hah karyesinden İsmail Ağa ma'rifetiyle ihrac ve teslim olunan
22	Hahlı karyeli Hızır oğlu Mustafadan
23	Hahlı karyeli Hızır oğlu Mehmed
24	Hakiken el-hal ali' haz'el minval akd-ül-isfar-ül iş'ar Es-seyyid İbrahim el müderris el Mevlana sabıka
25	Handisi karyesinden ahalisinden Topal yediyle teslim olunan kethüdası Mustafa Ağanın olduğu merkuma verildi
26	Handisi karyesinden Debbağoğlu
27	İla markem el-ifade el-udul-i isfar el-iş'ar Es-seyyid el-hac Süleyman Ağa sabıka
28	İla merkuma mağfur Es-seyyid Yusuf sabıka
29	Kabasakal oğlu Seyyid Mustafa yediyle
30	Kadı İbrahim Efendi tarafından teslim olunan
31	Kemah karyelerinden Sorak karyesinden ve Merhenazoğlu Bırastikli Mustafa nam kimesnelerden voyvodanın babası ile gelen
32	Kertak karyesinde Mustafa oğlu Ömer Durdukoğlu Hüseyinde
33	Kıllı Karakaşoğlu İshakdan
34	Kırmacıoğlunun getirdiği mirahurun eşyasıdır
35	Kızının olduğu haneden sandık içinde ba'de ihraç olunan
36	Kiy karyeli olub Adanaya firar eden kimesnenin validesinden alınan
37	Kiy karyesinde Mazlumoğlu Osman
38	Köşünknar karyesinden Abdurrahman Ağa ve yeğeni Boz Beyden
39	Kurd karyeli Osmanın sattığı sim bayrak topu ve hassa bedeli bi marifeti de yude

40	Kurnisi nam karyede sakin Kiremitçi oğlu Salih nam kimesnede
41	Kurşunlu Camii müezzini Seyyid Abdurrahman ve Ali ve Hasanın oğlu Hüseyinden
42	Memmal Mehmedin getirdiği nuhas leğen ve kahve ibriği
43	Merkum muhteda Paşa'nın halik olan hanesinden kebir cesim bıçak
44	Mersum iç çukadar ağanın eşyasıdır
45	Mesude karyesinden Muradoğlu İbrahimoğlu Veliden
46	Mehterhane neferatının olduğu münhedim haneden ihraç olunan evan-i nuhas vesair eşyadır.
47	Mukaddema mütveffa-i müşarun ileyhin malı olarak etbağ-ı makulesinin elinden bulunub
48	Müderris Ahmed
49	Müfti Abdurrahim Efendinin yeğeni Abdulazizden
50	Müteveffa-i müşarun ileyh Vezir Süleyman Paşa'nın mühürdarı ve alemi olup Erzincanda vefat iden kimesnenin eşyasıdır.
51	Müteveffa-i müşarun ileyhin alay çavuşlarından olub Berber Mehmedin hanesinde kaza-i vefat eden
52	Müteveffa-i müşarun ileyhin malı olarak münhedim olan haneden yağma ve garet olunan
53	Müteveffa-i müşarün ileyh Vezir Süleyman Paşa'nın mühürdarı Erzincanda vefat iden kimesnenin eşyasıdır
54	Müteveffa-i müşarünileyhin malı olarak münhedim olan haneden yağma ve garet olunan
55	Nörkah karyeli Burakoğlu Süleyman
56	Odabaşının oğlu Süleymandan
57	Oruçoğlunun validesi
58	Ovacıklı Kürd Hasanın getirdiği eşyadır
59	Paşa'nın malı olarak Mirahurun aldığı Kırmacıoğlu Malik'in hanesinden gelen
60	Pizvan karyeli Murad Zeydan
61	Sabıkan Erzincan voyvodası maktül ferhad oğlunun müteveffa Süleyman paşa zeamatı olarak zimmetinde olan üç aylık olmak üzere 1100 kuruş voyvodalık bedeli
62	Salih bölükbaşı yediyle hah karyesinden müteveffa-i müşarun ileyhin peşkir ağası olan kimesnenin eşyasıdır. ihbar olunan
63	Selüke karyesinde Abdulğani Ağadan gelen
64	Selüke karyesinde Abdulğani Ağadan evan-i nuhas
65	Seranslı Mustafadan
66	Serdar oğlunun getirdiği katır res
67	Şabanoğlu Süleyman Ağa konağında ademisi Mustafa marifetiyle tüfenkçi eşyası olarak çıkan
68	Şehirde Bağlar Mahallesinde sakin Receb oğlu Aliden gelen
69	Şehirde Kurşunlu Mahallesinde Mehmed ve Abdi de ve mahalle müezzini Hüseyinde
70	Telhaslı(Tulhas) karyesi ahalilerinin yağma gerdeleri
71	Telhaslı(Tulhas) karyesi ahalisinden beş aded yastık yüzü bedeli olarak alınan 25 kuruş
72	Telhaslı (Tulhas) karyesinden Süleymandan tüfenk
73	Telhaslı (Tulhas) Bekirin oğlu Mehmedden kebir rıht başlık parçaları
74	Telhaslı (Tulhas) Mehmedden köhne yedek örtü
75	Telhaslı (Tulhas) Numandan kurade piştov
76	Telhas (Tulhas) karyesinde Numan yedinden çıkan
77	Tırnakçı Veli oğlu Mehmedden
78	Til karyesi çobanından gelen bima'rifeti Ba-yed teslimat 180 kuruş
79	Til karyesinde Hacı Bayrakdar oğlu Mahmuddan gelen
80	Tilli Topal Halilde
81	Tohsulu aşiretinin aldıkları akçe mukabili hak-ı meskût namıyla Kadı İbrahim Efendiye irsal
82	Tursun Beğin Mehmed ve Emir ismi Ali oğlu Mehmed ve Oruçoğlundan olan
83	Uzunoğlu Seydi Ahmedden çıkan
84	Voyvoda Ağa ma'rifetiyle getirilen

Tablo 1- Askeri Malzemeler

Sıra	Cinsi	Adet	Sıra	Cinsi	Adet
1	Atik Piştov	1	42	Sim İbareli Piştov Kaburi	1
2	Bunzami Sim Sade Kılıç	1	43	Sim Kalkan	1
3	Delik ve Balçak ve Sabi Kumaşlı Taban Kılıç	1	44	Sim Karalı Piştov Kâburlar	1
4	Frenk Kılıç	1	45	Sim Sade Kılıç	1
5	Ham Demir Kılıç	1	46	Sim Saplı Balta	1
6	Hare Tüfenk	1	47	Sim Topuz	1
7	Harici Kılıç	1	48	Sim Topuz ve İdare ve Simli Topuzluk	2
8	Harici Tüfek	1	49	Sim Zincirli Makta	1
9	İngiliz-kârı Piştov	1	50	Simli Bıçak	1
10	Kaplama Sim Piştov İngiliz Denk Kulaklarıyla	3	51	Simli Kılıç	1
11	Kara Kılıç	2	52	Simli Üç Adet Takımlı Palaska	1
12	Kara Kın İçinde Kılıç	1	53	Siyah Hançer Harbe Demiri	1
13	Kara Yatağan Kılıcı	3	54	Şallı Kaplı Sim Taban Kılıç	1
14	Kem'i-yar Simli Palaska	2	55	Şikest Ba'za Kalkan	2
15	Kılıç	1	56		
16	Kırmızı Atlas Üzerine Pesend-kârı İşleme Kebir Kama	1	57		
17	SimliceTüfenk	12	58		
18	Kildücenk Sim Tüfenk	1	59		
19	Köhne Çakı	1	60		
20	Kurade Piştov	4			
21	KuradeTüfenk	1			
22	Mahalen Sade Kılıç	1			
23	Müstağmel Sekban Hırkası	1			
24	Panzehiri Atlas Üzerine Sırma İşleme Köhne Kebir Kama	1			
25	Pirinç Kakmalı Kebir Piştov	3			
26	Pirinç Takımlı Kurade Piştov	1			
27	Piştov	6			
28	Piştov Kâburi Siyahi Parça	3			
29	Sade Kılıç	5			
30	Sade Piştov	1			
31	Sade ŞişhanTüfenk	1			
32	Sade Tüfenk	1			
33	Sade Yatağan Bıçağı	1			
34	Sekban Hırkası	2			
35	Sırma Balçağı ve Ağızlığı ve Dişliği Sim Alın İstanbul Kılıç	1			
36	Sırma Tüfenk	1			
37	Sim Ağızlıklı Şam Kılıç	1			
38	Sim Balta	1			
39	Sim Bilezikli Filinta Tüfek	1			
40	Sim Çavuş Kuşağı	1			
41	Sim Çavuş Kuşağı Mai Kavlan	2			

Tablo 2- Ev Eşyaları

Sıra	Cinsi	Adet	Sıra	Cinsi	Adet
1	Abdest Leğeni	1	42	Müstağmel Havlu	1
2	Bez Üzerine Örme Kaftan Sim Telli Kese	1	43	Nefti Matlu Berber Takımı	1
3	Bohça	1	44	Parelenmiş Kebir Sim Kise Kabları	790
4	Cedid Çatma Ve Kadife Yastık	8	45	Sade Beyaz Döşeme Yastık	1
5	Çuka Yedek Örtüsü	1	46	Sade Döşeme Yastık	1
6	Dastar	1	47	Sade Şiş	1
7	Demir Deyuz	1	48	Sağir Bohça	1
8	Divan Çerkes Mesmuası	1	49	Sağir Çuka Yastık	1
9	Duhan Kesesi	1	50	Sağir Köhne Kilim	2
10	Fener	1	51	Köhne Seccade	1
11	Germesud Kabı	1	52	Sim İdare	2
12	Ğaraz	1	53	Telli Döşeme Yastık	1
13	Hazine Kilimleri	19	54	Yağmurluk Kesesi	1
14	İçi Sandallı Mai Şalı Niş	1	55	Yastık	2
15	İşleme Havlu	1	56		
16	Kaba Kızı Sim Buğurdan	8	57		
17	Kahve	1	58		
18	Kırmızı Eb Keçesi	1	59		
19	Kırmızı Saye Üzerine Üç Kollu Kebir Pesend Kese	1	60		
20	Kilim	3			
21	Köhne Bohça	1			
22	Köhne Cura	1			
23	Köhne Dastar	4			
24	Köhne Döşek Minderi	1			
25	Köhne Et Minderi	1			
26	Köhne Fener	1			
27	Köhne Halı Seccade	1			
28	Köhne Kilim	4			
29	Köhne Kulmanice Minderi	1			
30	Köhne Yarım Dastar	2			
31	Köhne Yastık	1			
32	Köz Atlas Üzerine Frenkpesend Kârı Kebir Kese	2			
33	Kütahya Kârı Tabak Mahlu Sandık	1			
34	Leğen Mai İbriği	1			
35	Modon Kârı Futa	1			
36	Meşin Şiş	1			
37	Mor Çuka Üzerine Çuka Peşkir	1			
38	Mor Kadife Üzerine Pişkârı Kebir Kese	1			
39	Muteyab Torba	4			
40	Muraşlama Haşiye	1			
41	Müstağmel Halı Seccade	1			

Tablo 3- Koşum Takımları

Sıra	Cinsi	Adet
1	Den'a Ekselekli Sim Çubukvan Raht	1
2	Demir Köhne Üzengi	1
3	Den'a Sim Raht	1
4	Erzurum Kârı İbrişim Raht	1
5	Erzurum Kârı Kem'iyar Simli Raht	1
6	Erzurum Kârı Raht	1
7	Esb Eğeri	1
8	İplik ve Kayış At Başlığı	3
9	Karahisar Rahtı	1
10	Kebirce Sim Raht	1
11	Köhne Eğer Minderi	1
12	Köhne Kadife Eğer	1
13	Maili Püsküllü Sim Raht Mai Başlık	1
14	Müstağmel Peçud Kârı Şahade	1
15	Parelenmiş Sim Raht	87
16	Parelenmiş Sim Raht Baftaları ve Takımı	85
17	Sade Eğer	1
18	Sade Ekselekli Kırmızı Püskülü Sim Raht Mai Başlık Bilaşune	1
19	Yaldızlı Zira Eksikli Parçalı Mai Döşeme Rıht Başlık	1
20	Zira Ekselekli Yaldızlı Kebir Çubukan Rıhtı Ve Başlık	1
21	Zira Ekselekli Zincir Püsküllü Yaldızlı ve Üç Peçeli Kebir Rıht Mai Başlık	1
22	Sim Yaldızlı Rem Takımı	1

Tablo 4- Kumaşlar

Sıra	Cinsi	Adet
1	Binişlik Çuka Donluk	1
2	Halkalık Kaput	2
3	Maili Çuka	2
4	Mai Şalvarlık Çuka	2
5	Cevizli Muahili Sof Donluk	1
6	İçi Sandallı İnkadı Çuka Caba	1
7	Lahuri Çiçekli Donluk Şalı	1
8	Kırmızı Germesud Tob	1
9	Telli Haleb Sivasi Tob	2
10	Sade Çiçekli Haleb Tob	1
11	Şam Hayarisi Beyazlı Tob	2

Tablo 5- Kürkler

Sıra	Cinsi	Adet
1	Caba Kakum Kürk	1
2	Germesud Yeşil Nebş Kürk	1
3	Germesude Kaplı Köhne Caba Sincab Kürk	1
4	Gümüş Kiremid Kaplı Müstağmel Samur Parça Caba Kürk	1
5	Halkalı Şaliye Kaplı Kabur Sincabi Kürk	1
6	Hil'atlık Pirinç Çuka Kaplı Kabur sincab Kürk	1
7	Hareni Çuka Kaplı İçerisi Parça Samur Olmak Üzere Kürk	1
8	Haşhaşi Germesude Kaplı Müstağmel Peçe Samur Caba Kürk	1
9	İnabı Çuka Kaplu Kâbur Sincab Kürk	1
10	İnkadı Çuka Kaplı Hil'atlık Kuntuş Karsak Kürk	1
11	İnkadı Çukya Kaplı Hil'atlık Tavşan Kürk	1
12	Kaba Yün Nefa Kuntuş Kürk	1
13	Kaplan Postu	7
14	Kırmızı Kızıl Kaplu Boy Karsak Kürk	1
15	Kırmızı Germesude Kaplı Caba Sincab Kürk	1
16	Kırmızı Germesude Kaplı Müstağmel Kakum Kürk	1
17	Kırmızı Şaliye Kaplı Hil'atlık Bol Yenli Kakum Kürk	1
18	Köhne Bafa Kürk	1
19	Köhne Paç Kürk	1
20	Köhne Yatak Kürkü	1
21	Küçük Kaplan Postu	1
22	Maili Çuka Kaplı Hil'atlık Kuntuş Karsak Kürk	1
23	Maili Çuka Kaplı Hil'atlık Tavşan Kuntuş Kürk	1
24	Maili Çuka Şalıye Kaplı Hil'atlık Kabur Sincab Kürk	1
25	Maili Germesude Kaplı Biniş Samur Parçası Kürk	1
26	Mor Çuka Kaplı Hil'atlık Kâbur Kürk	1
27	Mor Çuka Kaplı Nuhas Kuntuş Kürk	1
28	Nahudi Germesude Kaplı Samur Parçası Biniş Kürk	1
29	Penbe Germesude Kaplı Müstağmel Karsak Cebe Kürk	2
30	Samur Takliti Kaplı Kuntuş Kürk	1
31	Saresde Kaplı Samur Vezaret Kürkü	1
32	Sarı Germesude Kaplı Köhne Zerdeva Kafası Biniş Kürk	1
33	Sarı Germesude Kaplı Köhne Zerduva Paçası Caba Kürk	1
34	Sincabi Germesude Kaplı Biniş Karsak Kürk	1
35	Sincabi Germesude Kaplı Bu'i Niş Sincab Kürk	1
36	Sincabi Germesude Kaplı Sincabi Kürk	1
37	Sofa Kaplı Hil'atlık kabur sincab Kürk	1
38	Yeşil Çuka Kaplı Beyaz Tekli Tavşan Kürk	1
39	Yeşil Çuka Kaplı Hil'atlık Bol Pekli Samur Parçası Kürk	1
40	Yeşil Çuka Kaplı Hil'atlık Kabur Sincabi Kürk	1
41	Yeşil Çuka Kaplı Hil'atlık Kuntuş Karsak Kürk	1
42	Yeşil Çuka Kaplı Hil'atlık Parça Samur Kürk	1
43	Yeşil Çuka Kaplı Hil'atlık Sincab Kürk	1
44	Yeşil Çuka Kaplı Hil'atlık Sincabi Ferace Kürk	1
45	Yeşil Çuka Kaplı İçi Peçe Bol Yenli Samur Kürk	1
46	Yeşil Çuka Kaplı Kuntuş Karsak Kürk	1
47	Yeşil Çuka Kablı Mervani Hil'atlık Kürk	1
48	Yeşil Germesude Kaplı Zağralı Nefa Kürk	1

Tablo 6- Mutfak Malzemeleri

Sıra	Cinsi	Adet	Sıra	Cinsi	Adet
1	Abdest Irbığı	1	42	Tencere	1
2	Cebli Beldari Küp	1	43	Tencere Kapağı	3
3	Cura	1	44	Tencere Mai Kapak	1
4	Güğüm	1	45	Tepsi	3
5	Kapağı Nuhas Leğen	1	46	Tonbek Zarfı	5
6	Kapak	17	47	Tunç Havan	1
7	Karavana	2	48	Yağlık	1
8	Kaytan Top	1	49	Yemeni Tas	2
9	Kebir Sağir Tencere	5	50		
10	Kebir Ve Safir Tiryak Kutu	7	51		
11	Kevgir	1	52		
12	Köhne Kahve Irbığı	2	53		
13	Köhne Yağlık	1	54		
14	Kurade Nuhas Kahve İbriği	1	55		
15	Kütahya Fincanı Mai Pirinç Zarf	1	56		
16	Leğen	5	57		
17	Leğen Dest	3	58		
18	Nuhas Güğüm	1	59		
19	Nuhas İbrik	1	60		
20	Nuhas Matara	1	61		
21	Nuhas Tencere Mai Kapak	3	62		
22	Peç Kârı Fincan	6	63		
23	Pirinç Terazi	1	64		
24	Sağir Kebir Tencere	5	65		
25	Sağir Nuhas Kahve İbriği	1	66		
26	Sağir Tepsi	5	67		
27	Sahan	93	68		
28	Sahan Kapağı	40	69		
29	Sahan Kapak	5	70		
30	Sahan Ve Lenger	7	71		
31	Sekt-İ Sim Kahve İsfisi	1	72		
32	Sim Nargile Sapı	1	73		
33	Sim Nargile Sırığı	1	74		
34	Sim Zarf	1	75		
35	Sim Zincirli Makta	1	76		
36	Şerbet Ve Sacayağıyla	1	78		
37	ŞikestRençtum Tepsi	1	79		
38	Şurba Tası	3	80		
39	Tabe	2	81		
40	Tabe Ve Kevgir	2	82		
41	Tas	3	83		

Tablo 7- Takı, Ziynet ve Süs Eşyaları

Sıra	Cinsi	Adet
1	Altun Saat Mai Sırma İşleme Yeks	1
2	Balık Sim Guburdan Başı Ve Kapağı	123
3	Halka	2
4	Köhne Başlık	1
5	Mai Som	2
6	Meşin Kara Masad Başlık	2
7	Münşeatı Vesair Mecmu Kenab	11
8	Parçalı Kırba Kehribar İmame	2
9	Sırça Tutbak Yüzük	1
10	Sim Baftalı Ve Kaplama Vezne	2
11	Sim Duvat Zincir	1
12	Sim Saat	2
13	Sim Tarafı Mai Nihan	2
14	Sim Ve Pirinç Bilezik Ağnik	3
15	Şiş Başlığı	1
16	Yaldızlı Sim Döşeme	1
17	Yatık Sim Saat	3
18	YohsurYağnın Sim Bilezik	1
19	Zir'aEkselekli Sim Başlık	1
20	Zümrüt Gök Altın Yüzük	1

Tablo 8- Hırdavat Malzeme

Sıra	Cinsi	Adet
1	Balık Ağı ve Üzengi	1
2	Çadır Çarka	1
3	Çul Müteyab	2
4	Çuval	21
5	Harer	3
6	Harer-i Cedid	2
7	İzladi Köhne Masad	1
8	Kazma	1
9	Köhne Kaba Çadır	1
10	Köstek Payanda	12
11	Matbah Çadırı	1
12	Muteyab	13
13	Müstağmel Çadır	2
14	Sim Çukan Taftil	1
15	Torba	66
16	Yancaba	1
17	Yeşil Kaba Çadır	1

Tablo 9- Mehterhane Eşyaları

Sıra	Cinsi	Adet
1	Kabasurna	8
2	Nara	3
3	Nefer	7
4	Omuz kayışı	5
5	Zil	1

Tablo 10- Tekstil Eşya ve Malzeme 1

Sıra	Cinsi	Adet	Sıra	Cinsi	Adet
1	Acem Yemeni	1	42	Beyaz Dülbend Kuşak	2
2	Köhne Kavaf	1	43	Sof Çakşır Uçkur	1
3	Acemkârı Mendil	1	44	Nefti Şallı Biniş Bak	1
4	Astarı Sökülmüş Çakşır	1	45	Maili Şallı Bak Biniş	1
5	Baftas Noksanca Sinebend	1	46	İçi Sandal Yeşil Şallı Caba	1
6	Banzehri Germesud Kaftan	1	47	Hazine Çerkes Kebir Menkuş (Bila Tozluk) 1	1
7	Beyaz Köhne Bez Kuşak	2	48	İpek Kenarlı Gömlek	1
8	Beyaz Köhne İçlik	1	49	İşleme Beyaz Şeritli Kahve Peşkiri	2
9	Bila Dökme Şatr Dolaması	1	50	İşleme Havlu	2
10	Buğami Entari	1	51	İşleme İç Makremesi	1
11	Çarşaf	2	52	Kadife Şalvar	1
12	Çiçekli Müstağmel Entari	2	53	Kadife Şatr Şalvarı	1
13	Çuğuryan Mai Çarşaf	1	54	Kadife Üzerine Mevde Karı Mağrib Kebir Kese	1
14	Çuka Cebe	1	55	Kalabdan Üzerine Tehi Akça Yemenisi	1
15	Çuka Şalvar	1	56	Karahisar Sinebendi	1
16	Çukadar Dolaması	2	57	Karangılı Şalı Biniş	1
17	Müstağmel Çuka Niş	1	58	Kayabadan Şeritli Müstağmel İhram (Köhne)	1
18	Müstağmel Şam Alacası Entari	3	59	Kayış Sinebend	1
19	Müstağmel Alaca İçlik	1	60	Kırmızı Çuka Üzerine Üç Kollu Kubreli Sim Kebir Haşye	1
20	Köhne Çuka Çakşır	1	61	Kırmızı Eb Keçesi	1
21	Doğani Taşyimte Duvak	1	62	Kırmızı Germesude Kaftan	2
22	Don	5	63	Kırmızı Kapud Biniş	1
23	Don Uçkur Yağlık	1	64	Kırmızı Sakız Kârı Kahve Peşkiri	1
24	Elvan Hil'atlık Çuka Biniş	16	65	Köhne Berberi Çuka Entari	1
25	Elvan Hil'atlık Çuka Ferace	1	66	Köhne Beyaz İçlik	1
26	Enkudi Çuka Kaplı	1	67	Köhne Biniş	2
27	Er Çıfid	1	68	Köhne Cura Ve Makreme	1
28	Fes	1	69	Köhne Çuka Biniş Kaput	4
29	Germesud Kaftan	1	70	Köhne Çuka Biniş	1
30	Germesud Üzerine Sözni İşleme Köhne Kuşak	1	71	Köhne Çuka Dolama	1
31	Gömlek	3	72	Köhne Aba	2
32	Halep Alacası Müstamel Entari	1	73	Köhne Çuka Entari	1
33	Hil'atlık Biniş Çuka Ferace	1	74	Köhne Çuka Entari	1
34	Hil'atlık Çuka Biniş	2	75	Uçkur	1
35	Hil'atlık Elvan Çuka Ferace	5	76	Yağlık	1
36	Hil'atlık Kırmızı Biniş	1	78	Müstağmel Bude	1
37	Hil'atlık Köz Biniş	1	79	İşleme Dülbend Örtüsü	1
38	Hil'atlık Olan Çuka Biniş	18	80	Havlu Bir İşleme	3

39	Hayadi Beyaz Kaftan Ve Entari	2	81	SuvakiDuhan Kesesi	1
40	Şalı Kaftan Ve Entari	2	82	Köhne Dastar Parça	1
41	Yeşil Küçük Bak Şalı	2	83	Köhne Don	1

Tablo 11- Tekstil Malzeme 2

Sıra	**Cinsi**	**Adet**	**Sıra**	**Cinsi**	**Adet**
84	Köhne Don ve Makreme	2	125	Müstağmel Dastar	2
85	Köhne Entari	1	126	Köhne Bohça	3
86	Köhne Germesude Kaftan	1	127	Heyari Kaftan Ve Entari	2
87	Köhne Gömlek	1	127	Şallı Kaftan Ve Entari	2
88	Köhne Haleb Kârı Kuşak	1	128	Halis Beldaresi Entari	2
89	Köhne İşleme Sağir Bohça	1	129	Şalı Kaftan Entari	1
90	Köhne Kebe	1	130	Sağir Bohça	1
91	Köhne Aba Ve Kebe	2	131	Sağir Pırpırlı Entarisi	1
92	Köhne Kırmızı Çuka Biniş	1	132	Sahn Alaca Kaftan	1
93	Köhne Mağrib Şalı	2	133	Sarı Kaftan	1
94	Köhne Mağrib Şalı Entari	1	134	Sarı Çiçekli Entari	1
95	Köhne Şalvar	2	135	Sarı Kızı Kaftan	1
96	Köhne Şalvar Ve Entari	2	136	Sarı Tosya Şallı Cebe	1
97	Köhne Yelek	1	137	Sayaye	1
			138	Sırma Zereli Nefti Sof Kerrake	1
			139	Sırmalı Kadife Kise Derununda	1
99	Köhne Yeşil Berberi Binişi	1	140	Sim Kaplı Ve Kabreli İnam Kesesi	3
			141	SimlüceİN'am Kesesi	1
			141	Sof Şallı Kerrake	1
101	Küçük Kırmızı Entari	1	142	Şallı Caba	1
102	Kırmızı Çuka Caba	1	143	Şallı Parçası	1
103	Köhne Gömlek Don	1	144	Sof Yeşil Ferace	1
104	Köhne Maili Çarşaf	1	145	Şallı Entari	1
105	Mağrib Şalı	1	146	Mahmudi Entari Fistan	2
106	Maili Çukada Üç Kollu Sim Hasa	1	147	Çarsaf	1
			148	Gömlek Ve Don	4
			149	Parça Köhne Dastar	1
108	Maili Köhne Caba	1	150	Şallı İncili Kaftan	1
109	Maili Müstağmel Çuka Biniş	1	151	Dastar	1
110	Maili Müstağmel Çuka Cebe	1	152	Şatr Tozluğu	4
111	Maili Şalı Kaftan	1	153	Tarabsis Kuşağı	1
112	Müstağmelçorab	3	154	Telli Hatai Çavuş Kaftanı	1
113	Müstağmel Çuka Çakşır	1	155	Topgur Kullani	1
114	MüstağmelKaleli Çuka	1	156	Ucu Sedefli Kuşak	4
115	Müstağmel Kaput	1	157	Uçkur	1
116	Müstağmel Kaput Mai Başlık	1	158	Yaldız Sim Rikab	1
117	MüstağmelKema Kırmızı Kaftan	1	159	Yaldızlı Sim Sinebend	1
118	Müstağmel Nefti Çuka Biniş	1	160	Sim Sinebend	1
119	Müstağmel Turuncu Şallı Kaftan	1	161	Yapyur Karı Seccade	1

120	Nefti Çuka Üzerine Üç Güllü Ve Solu Sim Kabreli Hasa	1	162	Yarım Hazine Cer Kese	1
			163	Yarım İki Baş Mağrub Dastar	1
			164	Bohça	1
			165	Yarım Köhne Dastar	1
			166	Yedek Örtüsü	1
			167	Yemeni	1
123	Nefti Şalı	7	168	İşleme Havlu	1
124	Parça Bez	1	169	Çiçekli Entari	1

Süleyman Paşa'nın muhallefetının nakit para kısmında ise, harita 2'de gösterilen yerleşim yerlerine, gasp ve yağma yoluyla dağılan nakit paranın nasıl ve ne şekilde toplandığı aşağıdaki tabloda verilmiştir. 12900 numaralı defterin farklı sayfalarında olan nakit paralar bir araya getirilmiştir. Toparlanan nakit para belirli bir sıra ve düzene göre değil de parayı getirenin veya aracının geldiği yer veya ismi ile kaydedilmiştir.

Tablo 12 Toparlanan Nakit Para

Sıra	**Ne Şekilde Geldiği**	**Cinsi**	**Miktar**
1	Erzincanda Koyunoğlu Halilde ve Hasan beşe oğlu Ahmedde	Kuruş	4162+ 3620 teslimat
2	Ürekli Hacı İbrahimde olan	Zuyuf İstanbul Zincirli Kuruş	444 + 331
3	Ba-yed	Beyaz Kuruş	800
4	Ba-yed	Pare Kuruş	123
5	Ba-yed	Zuyuf Zincirli	45 + 29
6	Kise meşin ile hasıl	Beyaz Akçe	405
7	Bırastikli karyesinden Derviş Mahmudun oğlu emir Mustafa ve Molla Cevahir oğlu Ömerden	Kuruş	152+190=342
8	Raht-ı mezkûrun kusur parçaları bahası	Kuruş	50
9	Müteveffa-i müşarun ileyhin olduğu muhterik olan haneden çıkan	Yanık Kuruş	3
10	Kurnisi karyeli Osmanın sattığı sim bayrak topu ve hassa bedeli bi-marifeti de' yed	Kuruş	60
11	Til karyesi çobanından gelen bi-ma'rifeti de' yed teslimat	Kuruş	180
12	Tosya alaca şalı kadife 3 zira' Teslimat	Kuruş	140 + 40= 180
13	Müteveffa-i müşarünileyhin malı olarak münhedim olan haneden yağma ve garet olunan kahve ve renç ve sim'i asıl ve ruğze sade ve zeyahir sütre kurbi civarda olan kimesneler yağma ve garet eyledikleri ba'del tahkik taahhüd eyledikleri (zeyahirin bahası)	Kuruş	180 Teslimat Hasıl200
14	Kiy karyeli olub Adanaya firar eden Veli nam oğlanın validesinden alınan muhtelif sim şamdan	Kuruş	19

	tablası 75 (Şamdan-ı mezkûrun yukarı tarafından bağırı fet deyude		
15	Vekilharcın münhedim olan hansinden ihraç olunub füruht olunan şem'i doğanın bahası		pare 17 Kuruş 8
16	Seranslı Mustafadan olan halkalı sim tob 2 (kantar ile vezn olmuştur) topların bedeli	Kuruş	40
17	Defa halkalık beşude topların bedeli	Kuruş	40
18	Kurd köylü Süleyman da olan maili halkalık biniş	Kuruş	hasıl 119
19	Tenhas (Tılhas) karyesi ahalisinden beş aded yastık yüzü bedeli olarak alınan	Kuruş	25
20	Beyaz akçe	Kuruş	36
21	Handisi karyesinden Kurdunoğlu Ahmedden bir çift piştov kapudlarının simi (Hasıl)	Kuruş	90
22	Karyeli Mehmedin oğlu Emir Mustafadan voyvoda ma'rifetiyle tahsil olunan	Kuruş	37
23	Bazı kimesnenin yağma ve garet eyledikleri akçedir.		
24	Esamir na mağlum bir nefer kimesneden	25Pare	32 kuruş
25	Esamiri na mağlum bir nefer kimesneden yed-i merkum	15Pare	33kuruş
26	Esmirayı na mağlum doksan nefer kimesnelereden	Kuruş	236
27	Eşkici nam kimesneden yaldız altuni bedel bir hisse bir merkum	9Pare	18kuruş
28	İsmail na mağlum dört kimesneden yaldız altuni	Pare	37
29	Bedeli bi yedim hisse 2	Kuruş	92
30	Altun bedeli ba yed Kirişçi İbrahim	Yaldız	1
31	Pare 14 – kuruş 146 (yalnız on altı buçuk kuruş on dört pare ider)		
32	Bu dahi müteveffa –i mühürdarın olduğu haneden ba'del huruc derunundan zuhur iden eşyadır.	14 Pare	Beyaz akçe Kuruş 3
33	Müteveffa-i müşarun ileyh Vezir Süleyman Paşa'nın mühürdarı ve âlemi olup Erzincan'da vefat iden kimesnenin eşyasıdır. Erzincan müftisi Sabık Abdurrahman bin Abdinin oğlu hala nikabet kaimmakamı Abdulğani bin Abdinin mahsusi olub teslim eylediği eşyadır. Maili çuka üzerine üç güllü safir sim kabreli kıymeti alınmıştır hamzi defterine kayd ittirdiği iki aded divani meşin kese akçeden teslimatı	50 Kuruş	Toplam 180+040=220

34	Müşarün ileyh Mustafa Paşa hazretlerine rütbe vela-i vezaret ile Cidde eyaleti tevcih ve ihsan buyurulub memuriyet emri şerif vurud idib cümle ma'rifetiyle tahrir olunan muhallefat defteri gedikli emin beye teslim olunduktan sonra Tohsulu (Tahsurlu) aşiretinin mukadema gasb ve garet eyledikleri ---- muma ileyh emin bey teslim eyledikleri fi 5 r sene 199	Kuruş	5876
35	Kiy nam karyeden Topaloğlu Mustafanın oğlanı Ahmed nam kimesnenin müteveffa İshak Efendinin muhterik olan hanesi arsasında mukaddema bulub ba'de bu defa merkum Ahmedin validesi getürüb teslim eylediği sim duvat zincir	Kuruş	430
36	Sabıkan Erzincan voyvodası maktul Ferhad oğlunun müteveffa Süleyman Paşa zeameti olarak zimmetinde olan üç aylık olmak üzere 1100 kuruşu voyvodalık bedeli iltizamı mukabili veresesi tarafından ahz olunan kuruş	Kuruş	Hasıl 7322+1449
37	Diğer varakta muharrir Ustaklu karyeli Molla Cevahiroğlu İsmail Ağa ma'rifetiyle tahsil olunan	Kuruş	37

Tablo 13- Yağmadan Kurtarılan Nakit Paranın Toplamı

Sıra	**Cinsi**	**Toplam**
1	Kuruş	25111
2	Zuyuf İstanbul Zincirli Kuruş	775
3	Beyaz Kuruş	803
4	Beyaz Akçe	405
5	Pare	117
6	Yaldız Altun	1

Süleyman Paşa'nın muhallefatından kurtarılan nakitin toplam miktarı yukarıdaki tabloda verilmiştir. Bundan sonra muhallefatın akibetine dair Osmanlı arşiv belgelerinden elde ettiğimiz verilere baktığımızda öncelikle toparlanan muhallefat Erzurum kalesine nakledilip orada muhafaza altına alınmıştır[45]. Süleyman Paşa'nın muhallefatı daha sonra İstanbu'la nakledilip Bab-ı Hümayun hazinesinde muhafaza altına alınmıştır[46]. İstanbul'a getirilen muhallefatın nakdi bedelinin belirlenmesi için bu işten anlayan bilirkişiler getirilerek eşyaların tahmini bedelleri belirlenmiştir. Ardından muhallefat müzayede

[45] BOA. HAT. 28-1332 Erzurumda Süleyman Paşa'nın metrukâtı cem'edilip bir odaya temhir edildiği ve paşanın silahdar ve hazine başyamağının Erzurum Kalesi'nde hapsolunduğu

[46] BOA. CML. 562/23064-01 "Erzurum valisi vezir Süleyman paşanın bab-ı hümayun hazinesinde olan olan muhallefatı …"

edilerek satılması hususunda emirname yazılmıştır[47]. Süleyman Paşa'nın muhallefatının tam tespitinden sonra; onun, ilk olarak Osmanlı Devleti görevlilerine, bazı esnaf ve şahıslara olan borçları tespit edilmiştir[48].

Süleyman Paşa'nın Borçları ile ilgili liste[49]

Erzurum valisi müteveffa vezir elhac Süleyman Paşa'nın muhallefatı hasılatı ve duyunu sairesi hasılatı muhallefatı 4723.5 kuruş

Ed-düyûn

- Hazine-i hazreti Sedaret Penahiye bâ-tahvil ruus 10000-2000= 8000
- Hamamcı Hüseyin ve Abrah'ın ba arzuhal iddiaları 2350 kuruş
- Kurşuncu hacı Mehmed ile Keraseneci Mihcal zımminin ba arzuhal iddiaları 1787 kuruş
- İstefan ve Agop nam zımmilerin iki kıt'a temessük-ü mantukilerince bâ-arzuhal iddiaları 2777,5 kuruş
- Vezir-i Mükrim Saadetlü Kapudan Paşa hazretlerinin iddiaları 15000 kuruş
- Serhad-i birûni Mustafa Ağanın iddiaları 1335 kuruş
- Zımminin iddiası 250 kuruş
- Hasıl 35501,5 kuruş

Süleyman Paşa'nın zimmi İstefan'a olan borcunun ödenmesi ile ilgili bir başka belgede Paşa'nın muhallefat akçesinden borcun ödenmesi istenilmiştir[50]. Ayrıca bu belgeden Süleyman Paşa'nın muhtemelen İstanbul'da da bir miktar malı olduğu anlaşılmaktadır. Süleyman Paşa vefat ettikten 5 ay sonra 0cak 1785 te yazılan belgede bir muhallefat hasılatından bahsedilmiş[51] olup yapılan müzayededen 4723.5 kuruş da bir hasılat elde edilmiştir. Oysaki henüz daha Erzincan'da toparlanan muhallefat henüz bitirilmemiştir. Aynı belgenin devamında Erzurum valisi Vezir Ali Paşa ve o sırada Erzincan'da olan Cidde valisi Vezir Mustafa Paşa'dan[52] Erzincan da tanzim edilen muhallefatın gönderilmesi istenilmiştir. Defterden ve belgelerden anlaşılacağı üzere; Süleyman Paşa Erzurum valiliğine giderken ciddi bir borçlanma yapmıştır. Öyleki

[47] BOA. C.DH. 328/16366-01 "mübaşiri muma ileyhin aynen getirdiği mücevheratı mezkure tabk-ı mecmuatı alileri üzere duz oğlu ve vesair ehl-i hibre ma'rifetiyle muayene ve bahaları tahmin ittirildikten sonra …"

[48] BOA. C.DH. 328/16366-01-02 "müteveffa-i müşarun ileyhin gerek mukaddem gerek bu defa vurud iden nukud ve furuht olunan muhallefatı hasılatı irazı rusumat-ı adiye cem'an 25211,5 baliğ mecmu duyunu 62396,5 kuruş reside olunub duyunu mezkurenin 30902 kuruşu deyn-i miri ve 31494,5 kuruşu dahi duyun-u müteferrika-i saire duyunu mezkurenin içinden 15500 kuruşu saadetlü kapudan paşa hazretlerinin matlubu olunmakla gerek müşarun ileyhin ve gerek sair ashab-ı duyunun hisse-i azimelerinin bir nehc-i şer'i hesab ve iatası emr-i ferman alilerine…"

[49] BOA. CML. 562/23064-02 Süleyman Paşanın borçları yukarıda verilmiştir.

[50] BOA. HAT. 111-4936 Muhallefatı taraf-ı miriden zabtolunan Erzurum Valisi Süleyman Paşa'nın Sarraf İstefan'a olan borcunun muhallefatı akçesinden verilmesi.

[51] BOA. CML. 562/23064-01 Erzurum valisi müteveffa vezir elhac Süleyman paşanın muhallefatı hasılatı ve duyunu sairesi hasılatı muhallefatı 4723.5 kuruş baliğ olub …

[52] Mustafa Paşa Erzincan da Bulunduğu sırada kendisine Cidde valiliği tevcih edilmiştir. "Müşarunileyh Mustafa paşa hazretlerine rütbe vela-i vezaret ile Cidde eyaleti tevcih ve ihsan buyurulub"

Süleyman Paşa ödemesi gereken caizenin[53] bile sadece 2000 kuruşunu ödemiş 8000 kuruşu borç olarak kalmıştır[54]. Süleyman Paşa'nın toplam borcu 35501,5 kuruştur. Süleyman Paşa'nın yağmadan kurtarılabilen muhallefatının nakit kısmı ise 25111.5 kuruştur. Muhallefattan geriye kalan eşyanın müzayede edilerek ne kadar tuttuğuna dair bir bilgi elimizde mevcut değildir.

Sonuç

Osmanlı Devleti'nde devlet kademelerinde çalışan veya devletle herhangi bürokratik ya da ticari bir ilişki içerisine girmiş olan kişilerin ölümleri neticesinde devlet tarafından kişinin durumuna göre malına müsadere uygulanmıştır. Osmanlı Devletinde müsadereler özelliklede 17. yüzyılın sonlarından itibaren Osmanlı devletinde artan mali bunalımla birlikte artık rutin bir uygulama haline gelmiştir. Bu müsadere süreci belirli düzene göre yapılmaktaydı. Öncelikli olarak ölen devlet görevlisinin tüm mal varlığı Osmanlı hukuk sistemine göre kayıt altına alınmaktadır. Bu kayıtların yer aldığı defterler muhallefat defterleri Başbakanlık Osmanlı arşivinde tasnif edilmektedir. Muhallefat defterlerinin yazımı için mübaşir denilen devlet memurları görevlendirilmektedir. Mübaşir defterin yazılacağı mahalde malların tesbit ve taksimini yapan kadı veya yekili kişi ile beraber çalışmaktadır. Muhallefat defterleri dört kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda ölen kişinin ünvanı, kimliği, ait olduğu zümre, mesleği, ikamet ettiği ve öldüğü yer, ölüm şekli, vefat tarihi, mirasçılarının kimler olduğu gibi bilgiler yer almaktadır. İkinci kısımda sahip olduğu malların ayrıntılı listesi ve bu malların bilirkişi tarafından tesbit edilen değeri verilmektedir. Üçüncü kısımda muhallefat kaydı sırasında çıkan masraflar ve kişinin kendi borçları, varsa mehir ve nafaka borçları kaydedilmektedir. Son bölümde ise varsa mirasçılarının her birinin mirastan alacağı hissenin oranı ve hissesine düşen malın nakdi değeri yazılmaktadır. Muhallefat defteri, müsadere sürecinde müsadere olunan eşyanın bizzat mübaşir tarafından, gözüyle görerek kaydettiği ilk defterdir. Bu defter daha sonra o muhallefatla ilgili yapılacak bütün işlemlerde başvurulan ana kaynak olmaktadır. Mübaşir tarafından kaydı tutulan defter daha sonra İstanbul'a gönderilir. Merkezde incelendiktikten ve kaydedildikten sonra muhallefatın nasıl taksim edileceği mübaşire bildirilir. Bazı malların yerinde satılması uygun görülebilir, bazılarının ise İstanbul'a gönderilmesi talep edilebilir. İncelediğimiz 12900 numaralı muhallefat defteri yukarıdaki aşmalara göre kayıt edilmiştir. Bu muhallefat defterinin farkı 1784 senesinde Erzincan'da meydana gelen deprem sonrasında muhallefatın depremden sonra civardaki ahali tarafından yağmalanmasıdır. Osmanlı devleti görevlileri yaklaşık 7 ay gibi bir sürede bu yağmalanan muhallefatı toplattırmıştır. Süleyman Paşa'nın geride bıraktığı muhallefatını incelediğimizde çok geniş bir eşya çeşitliliği göze çarpmaktadır. Kategorilere ayırdığımız malzemelere baktığımızda ateşli silahlardan kürklere mutfak eşyasından mehter malzemelerine taşınan yükü katarları geride bıraktığı borcuna ve muhallefatının büyüklüğüne baktığımızda zengin bir bir devlet memuru olduğu olduğunu görülmektedir. Şöyle ki aynı dönemlerde Trabzon'da iki farklı mahallede satılan mülklerin rakamsal

[53] Uzun, Mustafa. "Caize", İstanbul: TDVİA, C.7, s.28, 1993. "Caize tabiri Osmanlı idari ve mali teşkilatında, özellikle yüksek makamlara tayin edilen kişiler tarafından verilmesi mutat olan ayni ve nakdi çeşitli hediyeler (gelirler) için kullanılmıştır."

[54] BOA. CML. 562/23064-02 "Hazine-i hazreti sedaret penahiye ba tahvil ruus 10000-2000= 8000"

değeri üzerinden baktığımızda daha da anlaşılır kılacaktır. Yaklaşık aynı dönemlerde Trabzonun 1934 numaralı sicilinde 39 numaralı varağındaki ev satış hükmünde Saray-ı Atik mahallesinde bir süfli evin satış bedeli 60 kuruştur. Yine Trabzon şeriye sicilinden 1924 numaralı sicilin 13 numaralı varağında orta hisarda bir mümtaz mülkün satış bedeli 230 kuruştur. Ortalama olarak Trabzon Merkezi baz aldığımızda ortalama bir ev satış bedeli 100 kuruş ile 250 kuruş arasında değişebilmektedir. Süleyman Paşa'nın servetinin yağmadan kurtarılabilen muhallefatının nakit toplamı 25111.5 kuruştur sadece bu kısmına göre bu kıyaslamayı değerlendirdiğimizde Paşa'nın gayet zengin olduğu anlaşılmaktadır. Süleyman Paşa'nın devletin pek çok kademesinde çalışmış bazen görevinden azl edilmiş bazen daha iyi bir göreve getirilmiş olduğunu görmekteyiz. Süleyman Paşa dönemin devlet tarihçisi Ahmed Vasıf Efendinin tanımlamasına göre hırslı bir karektere sahiptir. Paşa'nın Erzurum eyaletine geride borç bırakarak vali tayin olduğu görülmektedir. Ama maalesef ki Süleyman Paşa görevinin başına geçemeden şiddetli bir depremde vefat etmiştir. Defter incelenirken sadece defterdeki veriler ile yetinilmemiş defterde geçen bilgiler arşiv belgeleri ile zenginleştirilmiştir.

Kaynaklar

Başbakanlık Osmanlı Arşiv Belgeleri

BOA. D.BŞM MHF Defter No: 12900 (Erzurum Valisi Vezir Süleyman Paşa'nın Muhallefat Defteri)
BOA. ADVNS-MHM Defter 57/779
BOA. AE.SABH.I 287-19288-1-8
BOA. C..ML.. 562 23064
BOA. C.AS. 756-31895
BOA. C.DH. 271/13506
BOA. C.DH. 313/15608
BOA. C.DH. 328/16366-01
BOA. C.DH. 328/16366-02
BOA. C.DH. 336-16773
BOA. C.DH. 271-13506
BOA. C.ML. 172/7265
BOA. C.ML. 458-18591
BOA. C.ML. 562/23064-01
BOA. C.ML. 562/23064-02
BOA. HAT. 111-4936
BOA. HAT. 1450/31
BOA. HAT. 28-1332
Trabzon Şeriye Sicilleri 1924, 1934, 1936
Üsküdar Kadı Sicilleri Cilt 1,2

Kaynak, İnceleme ve Araştırma Eserleri

Afyoncu, Erhan. (2006). "Müteferrika". *TDVİA-32*. İstanbul.

Ali Kemali, *Erzincan*. 2013. İstanbul: Kaynak Yayınları. 3. Basım.

Ambraseys, Nicolas. – Finkel. Caroline. (2006). *Türkiye'de ve Komşu Bölgelerinde Sismik Etkinlikler. Bir Tarihsel İnceleme 1500-1800.* Ankara: Tübitak Yayınları.

Çelebi, İlyas. (2013). "Zayirçe". *TDVİA*-44. İstanbul.

Çiçek, Fatih. (2016). "XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Erzincan'da Eşkıyalık Hareketleri (1750-1800)". Erzincan: *Uluslararası Erzincan Sempozyumu.* Cilt 1.

Halaçoğlu, Yusuf. (1991). *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

İlgürel, Mücteba. (1978). *Ahmed Vasıf Efendi Mehasinü'l-Asar ve Hakâikü'l-Ahbar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi.

İlgürel, Mücteba. (2002). 1784 Erzincan Depremi. İstanbul: *Tarih Boyunca Anadolu'da Doğal Afetler ve Deprem Semineri 22-23 Mayıs 2000.*

İnalcık, Halil. (2007). *Fatih Devri Üzerine Tetkikler ve Vesikalar I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Karataş, Mehmet. (2006). "18-19. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Bazı Müsadere Uygulamaları". *OTAM*-19. Ankara.

Özcan, Tahsin. (2005). "Muhallefat". *TDVİA*-30. İstanbul.

Özcan. Abdülkadir. (1999). "Istabl". *TDVİA*-19. İstanbul.

Pakalın, Mehmet Zeki. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*-2. İstanbul: MEB Yayınları.

Pamukciyan, Kevork. (1993). İnciciyan'a Göre Erzincan. İstanbul: *Tarih ve Toplum*. 114 (23).

Süreyya, Mehmed. (1996). *Sicill-i Osmanî*-5. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Telci, Cahit. "Osmanlı Devletinde 18.Yüzyılda Muhallefat ve Müsadere Süreci". *Tarih İncelemeleri Dergisi*. *XXII/2*. İzmir. (2007).

Tomar, Cengiz. (2006). "Müsadere". *TDVİA*.-32. İstanbul.

Türkay, Cevdet. (2012). *Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak Aşiret ve Cemaatler*. İstanbul: İşaret Yayınları. 3. Baskı.

Uzun, Mustafa. (1993). "Caize". *TDVİA*-7. İstanbul.

Uzunçarşılı, İ. Hakkı. (1995). *Osmanlı Tarihi. III/2*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.